

ללמד המקום

Parasha Kedoshim קדשים Heilig.
Vayikra (Leviticus) 19:1-20:27

Iyar: de maand van genezende huwelijken

Deze week lezen we de parasha *Kedoshim*, letterlijk "heilig". De naam van de parasha is bijzonder veelbetekenend, want hoewel het naleven van de hele Torah ons heilig maakt, zijn het specifiek de wetten van deze parasha die een heilig persoon echt onderscheiden van de rest. Dit omvat dan ook een van de moeilijkste geboden om te vervullen: je naaste liefhebben als jezelf Vayikra (Leviticus) 19:18. Het omvat ook het eren van de ouders (19:3 en 20:9), een andere mitswa die onze Wijzen beschrijven als een van de moeilijkste om te vervullen (*Kiddushin* 31b). Dan is er ook nog de mitswa om niet te roddelen, wat volgens de Talmud de enige overtreding is waaraan iedereen tot op zekere hoogte schuldig is (*Bava Batra* 165a). Verschillende keren herinnert HaShem ons er in deze parasha aan om de shabbat zorgvuldig te observeren, die zoveel halachische ingewikkeldheden heeft dat het ook een van de moeilijkste mitswot is om correct te vervullen.

Ten slotte is er op het einde van de parasha een lange lijst met seksuele verboden. Rasji merkt op (over Vayikra 19:2) dat wanneer HaShem ons vertelt om *kedoshim*, "heilig", te zijn, Hij specifiek verwijst naar seksuele reinheid. Men kan nooit heilig zijn zolang ze zich bezighouden met enige vorm van seksueel immoreel gedrag. Opgemerkt moet worden dat seksuele zuiverheid niet hetzelfde is als celibaat. In tegenstelling tot sommige andere religies en culturen vindt het judaïsme seksuele intimiteit niet inherent zondig. Integendeel, wanneer het wordt gedaan tussen een liefdevol paar in een koosjere, monogame verbintenis, dan is het een heilige daad.

De klassieke Joodse tekst over seksuele intimiteit is *Iggeret haKodesh*, (de Heilige Letter). *Daar lezen we dan ook hoe kosjere seksuele intimiteit de kracht heeft om de Shekhinah*, HaShems Goddelijke Aanwezigheid, neer te halen. Interessant is dat een van de schriftuurlijke bewijzen hiervoor in Yirmyah (Jeremia) 1:5 is, waar HaShem zegt dat voordat de profeet Yirmyah (Jeremia) werd geboren en zelfs voordat hij werd verwekt, hij door HaShem was "geheilgd" (*hikdashticha*). Een alternatieve manier om dit vers te lezen is dat de handeling die leidt tot conceptie op zichzelf geheilgd is. De Arizal (Rabbi Isaac Luria) voegde er ook aan toe dat op het hoogtepunt van de seksuele intimiteit een paar "schijnt met het licht van Ain Sof", HaShems Oneindige Voortreffelijkheid (*Sha'ar HaPesukim* op *Kohelet*).

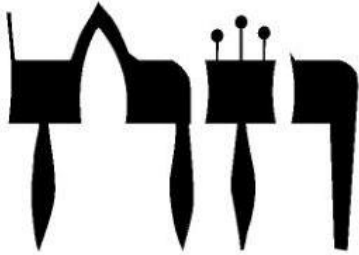
Het behoeft geen betoog dat het bereiken van een dergelijk niveau vereist dat het paar spiritueel, emotioneel, mentaal en fysiek volledig verenigd is. Het vereist ware liefde, die in beide richtingen gaat. Dit kan in de gematria ook worden geïllustreerd, de *gematria* van liefde, "*ahava*" is 13 (אהבה), en wanneer het in beide richtingen stroomt, maken 13 en 13 26, Exact de waarde van HaShems onuitsprekelijke naam.

Nog dieper worden het mannelijke en het vrouwelijke vertegenwoordigd door de letters *Vav* en *Zayin* van het Hebreeuwse alfabet. De letter *vav* heeft een soort van fallische vorm en betekent letterlijk een "haak" of "verbinding", terwijl *zayin* een *vav* is met een kroon erop, en aangezien de vrouw wordt beschreven als de "kroon" van haar echtgenoot (עטרת)

ללמד המקום

בעלה, zoals in Spreuken 12:4). Vav heeft een numerieke waarde van zes en zayin volgt met zeven. Zes is een getal dat de fysieke dimensie vertegenwoordigt, aangezien alle dingen in deze driedimensionale wereld zes zijden hebben. De zevende is wat zich in die driedimensionale ruimte bevindt en vertegenwoordigt daarom de innerlijke, spirituele dimensie. Dit komt natuurlijk dan weer overeen met de fysieke zes dagen van de week en de geestelijke sabbat. En het heeft natuurlijk dan ook betrekking op het mannelijke, vertegenwoordigd door de fysieke zes, en het vrouwelijke op het spirituele zevende.

De vormen van de letters vav, zayin en chet (van rechts naar links), volgens de ktav van de Arizal.

De achtste is datgene wat de driedimensionale ruimte volledig overstijgt. In het Hebreeuwse alfabet is de achtste letter *Chet*. Deze letter vertegenwoordigt de **Chuppah**, de "huwelijksbaldakijn", van de vav (mannelijk) en zayin (vrouwelijk) samengevoegd. Als je dan ook goed kijkt, is de vorm van de letter chet eigenlijk een choepa, en daaronder staan een vav en zayin, mannelijk en vrouwelijk (bovenstaande afb). Onder de choepa wordt hun eeuwige, oneindige (achtste) band gesmeed. De vav en zayin worden samen gesmolten tot één, en wanneer zes en zeven worden gecombineerd, vormen ze opnieuw 13, *ahava*, liefde.

(Even terzijde, de letter die volgt in het alfabet is *Tet*, in de vorm van een "zwangere" zayin, en met een numerieke waarde van negen om de negen maanden van de zwangerschap weer te geven.)

De maand Ijar

Deze parasha *Kedoshim* leert ons dat het grootste teken van heiligheid seksuele zuiverheid is, vooral een zuivere relatie tussen man en vrouw. Het is geen toeval dat deze parasha altijd wordt gelezen aan het begin van de maand Ijar, of in de sjabbat die er onmiddellijk aan voorafgaat. Onze wijzen leren ons dat Ijar (אייר of איר) een maand van genezing is en dat het staat voor *Ani Adonai Rofecha*, "Ik ben HaShem uw genezer" Shemot (Exodus) 15:26. Er is zelfs een oud Kabbalistisch gebruik om de eerste regen van de maand Ijar op te drinken, want er wordt gezegd dat het genezende eigenschappen heeft.

Voor de Israëlieten die uit Egypte kwamen, was Ijar een maand van genezing van hun vreselijke verleden in dienstbaarheid. Het was vooral in deze maand dat ze zich voorbereidden op hun ontmoeting met HaShem op de berg Sinaï. Nauwkeuriger gezegd, het

ללמד המקום

was geen ontmoeting maar een *bruiloft*, want de Goddelijke Openbaring op de Sinai wordt altijd beschreven als een huwelijk, waarbij de berg zelf als de choepa dient. Dit is dan ook de essentie van de Sefirat haOmer (tellen van de Omer) periode waarin we ons bevinden, wanneer we de dagen tellen in afwachting van onze spirituele "bruiloft", en waarbij we elke dag besteden aan het corrigeren en genezen van een bepaalde innerlijke eigenschap.

Net zoals deze maand een geschikt moment is om de relatie met HaShem te herstellen, is het ook een geschikt moment om de relatie met je wederhelft te herstellen. Het is toepasselijk dat zelfs sommige wijzen zoals de Rema (Rabbi Moshe Isserles,) schreef dat er in de maand Iyar niet moet worden gescheiden. Als we ons herinneren dat Iyar de tijd is om onszelf te heiligen, de tijd om ons te concentreren op het worden van kedoshim, en wat dat werkelijk betekent, kunnen we de Rema op een veel dieper niveau begrijpen.

Omarm je wederhelft

De eerder genoemde Iggeret HaKodesh presenteert een klassieke joodse leer over man, "ish" (איש) en vrouw, "ishah" (אשה): Het verschil tussen deze woorden is een yud en hei, letters die HaShems Naam vertegenwoordigen. De overeenkomst tussen hen (ish en isah) zijn de aleph en shin, letters die het woord esh spellen, wat "vuur" betekent. De Iggeret HaKodesh stelt dat wanneer iemand de goddelijkheid en spiritualiteit uit een paar verwijderd, er alleen nog een gevaarlijk vuur overblijft. Om een huwelijk te laten slagen, is het essentieel om het doordrenkt te houden met spiritualiteit. Een alleen maar puur fysieke, materialistische relatie gebaseerd op lust of chemie, of sociaal-economisch gemak zal naar alle waarschijnlijkheid niet standhouden.

Verder leren we uit het bovenstaande ook dat een koppel/stel elkaars verschillen (de yud en de hei) moeten omarmen. Een van de meest frustrerende dingen in relaties is dat mannen en vrouwen de neiging hebben dingen anders te zien en te ervaren. Over het algemeen zullen twee mensen hetzelfde anders zien en ervaren, en dit is des te moeilijker wanneer de twee samen een leven opbouwen. Het is belangrijk om te onthouden dat het juist goed is om anders te zijn om alternatieve gezichtspunten, perspectieven en meningen te hebben. We moeten hierdoor niet gefrustreerd raken, maar het omarmen en het juist in ons voordeel leren gebruiken.

Wat dat betreft, vertelt de Torah ons dat heel mooi dat HaShem Eva schiep om een ezer k'negdo voor Adam te zijn een "tegenwerkende helper". Nauwkeuriger gezegd, onze wijzen leren ons dat Adam oorspronkelijk een enkelvoudig mens was met zowel mannelijke als vrouwelijke delen en aspecten (Beresheet Rabbah 8:1). Daarom splitste HaShem de mens in aparte mannelijke en vrouwelijke lichamen. Dit is een van de redenen waarom de Torah de schepping van de mens schijnbaar twee keer beschrijft, in hoofdstuk 1 en 2 van Bereshiet (Genesis). Dus wanneer de Torah spreekt over een ezer k'negdo die volgt op de "splitsing" van Adam, verwijst het dan ook eigenlijk naar beide zowel man als vrouw. Elk is een helper tegenover hun partner. De term k'negdo is van groot belang, want het impliceert dat mannen en vrouwen inherent verschillend zijn, ze zijn tegenpolen. En juist omdat we elkaars tegenpolen zijn, kunnen we elkaar echt helpen. Het zou niet veel zin hebben om precies hetzelfde te zijn.

ללמד המקום

Uit de Torah-beschrijving van de schepping van het eerste paar kunnen we een paar essentiële tips halen voor een gezond huwelijk. Eén vers valt in het bijzonder op: "Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en zij zullen één vlees zijn." Bereshiet (Genesis) 2:24. Ten eerste is het van cruciaal belang om de ouders en schoonfamilie buiten de relatie te houden. Hoewel dit maar al te vaak niet gebeurt, maar het kan problemen vormen. Ten tweede moeten man en vrouw elkaar "aankleven" dat wil zeggen veel tijd samen doorbrengen juist om hun band te versterken zoals we ook kunnen zeggen bij toekomstige paren nooit stoppen met "daten". Ten derde zullen ze "één vlees" zijn; één lichaam en ziel. Het is essentieel om te begrijpen dat man en vrouw een unieke eenheid vormen. In feite stelt de Talmud dat een ongehuwd persoon helemaal niet als een "persoon" wordt beschouwd, aangezien hij/zij nog steeds hun wederhelft missen (*Yevamot* 63a). Elke helft moet dan ook in gedachten houden dat de behoeften van hun partner hun eigen behoeften zijn. En elke echtgenoot moet niet met de gedachte lopen wat ze uit de ander kunnen halen, maar juist wat ze kunnen geven. Eén zijn betekent natuurlijk van elkaar houden als één. De Talmud zegt dan ook dat een man evenveel van zijn vrouw moet houden als van zichzelf, en haar meer moet eren dan zichzelf (*Yevamot* 62b). We kunnen dit zeker ook omgekeerd toepassen, want een vrouw zou net zoveel van haar man moeten houden als van zichzelf, en hem meer moeten eren.

Heb je medemens lief

Dat brengt ons bij het meest prominente vers in de parasha van deze week: "heb je naaste lief als jezelf". In het Hebreeuws staat er *v'ahavta l're'akha kamokha*. In *Shir ha Shirim* (Hooglied) het intieme bijbelse gedicht van koning Salomo, gebruikt hij constant de term *ra'ayati* (רַעֲיָתִי) om naar zijn geliefde te verwijzen. Dit is dezelfde term die wordt gebruikt in de zesde zegening van de *Sheva Berachot* die wordt gereciteerd onder de choepa en tijdens de eerste huwelijksweek van een pas getrouwd stel: *sameach tesamach re'im* (רַעֲיִים) *ha'ahuvim*. De pasgetrouwen worden verliefde "kameraden" genoemd. Dus hoewel het misschien een hele opgave is om van iedereen zoals onszelf te houden, kunnen we op zijn minst op deze manier van onze echtgenoten houden. En dat is misschien alles wat nodig is om de *mitsva* te vervullen.

Onze wijzen leren ons dus dat de maand *Iyar*, die we net zijn begonnen, een tijd is voor genezing, en we hebben hier ook gesuggereerd dat dit een bijzonder gunstige tijd is voor het genezen van huwelijken. Het blijkt dat die twee één en dezelfde kunnen zijn. In een van de langste wetenschappelijke onderzoeken die ooit zijn uitgevoerd, volgden onderzoekers van Harvard Universiteit bijna een eeuw lang het leven en welzijn van gezinnen. De conclusie was als volgt: de allerbelangrijkste factor bij het verzekeren van een gezond en gelukkig leven (of niet) was het huwelijk. Statistisch gezien leidden de paren met de beste relaties het gelukkigste en gezondste leven. Onze wijzen hebben ons nog een laatste hint gegeven om het verband te leggen tussen de maand *Iyar* en de *Sefirat haOmer*-periode met de noodzaak om gezonde huwelijken op te bouwen. In feite gaat de passage na de *Omer* over huwelijken en begint dan ook met: "Een man die geen vrouw heeft, heeft geen vreugde, geen zegen en geen goedheid..."

Shabbat Shalom
Jaacov